
Projekt zmiany ustawy o radcach prawnych

Palestra 34/10(394), 51-60

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Projekt zmiany ustawy O RADCACH PRAWNYCH

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o Radcach prawnych

Art. 1. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych Dz. U. Nr 19, poz. 145, ze zmianami Dz. U. z 1989 r. Nr 33, poz. 175 wprowadza się następujące zmiany:

1) Art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1.1. Ustawa określa zasady wykonywania zawodu radcy prawnego oraz zasady organizacji i działania samorządów radców prawnych.

2. Zawód radcy prawnego jest wolnym zawodem”.

2) Art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Pomoc prawna wykonywana przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na rzecz których wykonuje tę pomoc z zapewnieniem w ich działalności przestrzegania porządku prawnego i poszanowania praw obywateli i innych podmiotów”.

3) W art. 3 wprowadza się ust. 2 i 4 w brzmieniu:

„3. Tytułu zawodowy radcy prawnego podlega ochronie prawnej.

4. Radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzielaniem pomocy prawnej. Tajemnicą są objęte także akta podręczne radcy prawnego, notatki i dokumenty uzyskane w związku z udzieleniem pomocy prawnej”.

4) Art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4.1. Wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej osobom prawnym, podmiotom nie posiadającym osobowości prawnej, organom państwowym oraz samorządowym, a także osobom fizycznym z wyłączeniem obrony w sprawach karnych.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o jednostkach organizacyjnych, rozumie się przez to podmioty wymienione w ust. 1”.

5) Art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5.1. Ogół radców prawnych i aplikantów radcowskich stanowi samorząd radców prawnych, zwany dalej „samorządem”.

2. Okręgowe izby radców prawnych i Krajowa Izba Radców Prawnych posiadają osobowość prawną”.

6) Art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1, korzystają z pomocy prawnej radcy prawnego na zasadach określonych niniejszą ustawą, zapewniając jednocześnie warunki do jej wykonywania. Do udzielania pomocy prawnej uprawniony jest radca prawny”.

7) Art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7.1. Do zakresu pomocy prawnej należy informacja prawna, doradztwo prawne, wydanie opinii prawnych oraz zastępstwo prawne.

2. Do zakresu pomocy prawnej radcy prawnego zatrudnionego w organie państwowym oraz samorządowym może należeć ponadto:

1) udział w pracach legislacyjnych,

2) inicjowanie i dokonywanie ocen funkcjonowania prawa oraz opracowywanie informacji i wniosków wynikających z tych ocen.

3. Aplikant radcowski może wykonywać poszczególne czynności z zakresu pomocy prawnej pod kierunkiem radcy prawnego.

8) Art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Art. 8.1. Radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy prawa cywilnego, lub indywidualnej kancelarii radcy prawnego. Radca prawny może wykonywać zawód także w spółce lub spółdzielni, w której radcowie prawni są współnikami lub członkami.

2. Zakres pomocy prawnej, czas jej trwania, warunki oraz wynagrodzenie, strony określają w umowie.

3. Radca prawny jest obowiązany zawiadomić radę okręgową izby radców prawnych, w jakiej formie wykonuje zawód oraz o nazwie i adresie indywidualnej kancelarii, spółki lub spółdzielni, ma także obowiązek zawiadomić radę o nawiązaniu i rozwiązywaniu stosunku pracy z jednostką organizacyjną.

4. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do radcy prawnego wykonującego zawód w indywidualnej kancelarii radcy prawnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek”.

9) Art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9.1. Radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy zajmuje samodzielne stanowisko podległe bezpośrednio kierownikowi jednostki organizacyjnej.

2. Jeżeli jednostka organizacyjna zatrudnia dwóch lub więcej radców prawnych, jednemu z nich powierza koordynację pomocy prawnej w tej jednostce.

3. Radca prawny zatrudniony w naczelnym, centralnym lub terenowym organie administracji rządowej wykonuje pomoc prawną w wyodrębnionym departamencie prawnym lub biurze prawnym podległym bezpośrednio kierownikowi tego organu.

4. Radcy prawnemu nie można zlecać wykonywania czynności wykraczających poza zakres pomocy prawnej”.

10) W art. 11 ust. 2 po słowie „zniewagę” dopisuje się słowa „lub zniesławienie”.

11) W art 12 dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Strój urzędowy radców prawnych biorących udział w rozprawach sądowych określi minister sprawiedliwości”.

12) W art. 15:

a) dotychczasowe brzmienie oznacza się jako ust. 1,

b) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Radca prawny jest obowiązany ponadto wyłączyć się ze sporu między organami jednostki organizacyjnej oraz ze sprawy, w której stroną przeciwną zastępuje radca prawny lub adwokat będący jego małżonkiem lub inną osobą bliską”.

13) W art. 16 skreśla się ust. 2.

14) W art. 18 skreśla się ust. 3.

15) W art. 19 skreśla się ust. 2.

16) Art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20.1. Zrzeczenie się pełnomocnictwa przez radcę prawnego wykonującego pomoc prawną na podstawie umowy o pracę może nastąpić z przyczyn, o których mowa w art. 15.

2. Zrzeczenie się pełnomocnictwa w innych przypadkach, może nastąpić po uprzednim 14-dniowym wypowiedzeniu pod warunkiem uzyskania zgody zarządu spółki lub spółdzielni, której zlecono prowadzenie sprawy albo mocodawcy. Zgoda nie jest wymagana jeżeli wypowiedzenie następuje z przyczyn określonych w art. 15.

3. Radca prawny wypowiadając pełnomocnictwo jest obowiązany jeszcze przez dwa tygodnie pełnić swoje obowiązki, jeżeli nie nastąpiło wcześniejsze objęcie sprawy przez innego pełnomocnika lub zwolnienie ze strony mocodawcy”.

17) Art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. Radca prawny może udzielić substytucji innemu radcy prawnemu lub aplikantowi radcowskiemu, jeżeli pełnomocnictwo nie stanowi inaczej”.

18) W art. 22:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Radcy prawnemu wykonującemu zawód w ramach stosunku pracy z jednostką organizacyjną przysługuje wynagrodzenie za pracę określone w przepisach o wynagrodzeniu pracowników obowiązujących w jednostce organizacyjnej zatrudniającej radcę prawnego. Wynagrodzenie to nie może być niższe, od wynagrodzenia wraz z premią i innymi dodatkami, przewidzianymi dla stanowiska głównego księgowego. Jeżeli prawo do premii i innych dodatków uzależnione jest od wymogu kierowania zespołem pracowników, wymogu tego nie stosuje się do radcy prawnego”.

b) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Wynagrodzenie określone w ust. 3 przysługuje niezależnie od treści układu zbiorowego pracy lub zakładowego systemu wynagrodzeń, obowiązującego w zatrudniającej radcę prawnego jednostce organizacyjnej.

5. Radca prawny wykonujący swój zawód ma prawo do dodatkowej powierzchni mieszkalnej w postaci osobnej izby”.

19) W Art. 24 ust. 1 pkt 1 wyraz „wyższe” zastępuje się wyrazem „uniwersyteckie”.

20) Art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25.1. Wymogów odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego nie stosuje się do:

- 1) profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych,
 - 2) osób, które odbyły aplikację sądową, arbitrażową, prokuratorską lub notarialną, złożyły właściwy egzamin i co najmniej przez trzy lata zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora, arbitra lub notariusza,
 - 3) adwokatów, którzy co najmniej przez dwa lata wykonywali zawód adwokata.
2. Od wymogu odbycia aplikacji radcowskiej są zwolnieni:
- 1) sędziowie, prokuratorzy i notariusze nie wymienieni w ust. 1 pkt 2,
 - 2) adwokaci i osoby uprawnione do ubiegania się o wpis na listę adwokatów, które nie spełniają warunków określonych w ust. 1 pkt 3.
3. Osoby wymienione w ust. 2 obowiązane są do złożenia egzaminu uzupełniającego, którego zakres i formę określi Krajowa Rada Radców Prawnych”.

21) W art. 27 ust. 1 słowa „Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” zastępuje się słowami „Rzeczypospolitej Polskiej”.

22) W art. 30 skreśla się ust. 2.

23) Art. 31¹ skreśla się.

24) W art. 33. ust. 4 wyrazy „i aert. 31¹” skreśla się.

25) W art. 41:

- a) w pkt 3 po wyrazie „prawa” dalsze wyrazy skreśla się,
- b) dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7. Podejmowanie czynności mających na celu ochronę zawodu radcy prawnego przed wykonywaniem go przez osoby nieuprawnione”.

26) W art. 47 w zdaniu pierwszym po wyrazie „samorządu” dodaje się wyrazy, „w ciągu sześciu miesięcy od dnia powzięcia wiadomości o jej podjęciu”.

27) W art. 51 ust. 2 dodaje się po kropce zdanie w brzmieniu: „W nadzwyczajnym zgromadzeniu uczestniczą delegaci stanowiący zgromadzenie okręgowej izby”.

28) W art. 52 ust. 3 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6. Zarządzanie i rozporządzanie majątkiem okręgowej izby radców prawnych”.

29) W art. 56:

- a) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Delegaci wybrani na Krajowy Zjazd Radców Prawnych zachowują mandaty na okres kadencji”.

- b) dotychczasowy ust. 3 otrzymuje oznaczenie ust. 4.

30) W art. 57 pkt 5 skreśla się.

Art. 60 otrzymuje brzmienie:

31) „Art. 60.1. Do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy:

- 1) reprezentowanie samorządu wobec organów państwowych oraz organizacji politycznych i społecznych,
- 2) udzielanie opinii o projektach aktów prawnych oraz przedstawianie wniosków dotyczących unormowań prawnych,

- 3) koordynowanie działalności okręgowych izb radców prawnych i sprawowanie nadzoru nad ich działalnością,
 - 4) uchwalanie budżetu Krajowej Rady Radców Prawnych i zatwierdzanie sprawozdań z jego wykonania oraz rozpatrywanie wniosków Wyższej Komisji Rewizyjnej,
 - 5) wybór prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, jeżeli mandat wygaśnie pomiędzy Krajowymi Zjazdami Radców Prawnych,
 - 6) rozpatrywanie odwołań rad okręgowych izb radców prawnych,
 - 7) organizowanie doskonalenia zawodowego radców prawnych,
 - 8) uchwalanie regulaminów:
 - a) działalności samorządu i jego organów,
 - b) odbywania aplikacji radcowskiej i składania egzaminu radcowskiego oraz pokrywania kosztów aplikacji i ustalania ich wysokości,
 - c) prowadzenia list radców prawnych oraz aplikantów radcowskich,
 - 9) określanie liczby okręgowych izb radców prawnych i ich terytorialnego zasięgu,
 - 10) ustalanie zasad gospodarki finansowej samorządu,
 - 11) określanie wysokości składki członkowskiej i zasad jej podziału, wysokości opłat związanych z postanowieniem w sprawie wpisu na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich,
 - 12) zarządzanie i rozporządzanie majątkiem Krajowej Rady Radców Prawnych.
2. Krajowa Rada Radców Prawnych może występować do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskami o stwierdzenie zgodności aktu ustawodawczego z Konstytucją albo innego aktu normatywnego z Konstytucją lub aktami ustawodawczymi z zastrzeżeniem art. 19 ust. 2 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym”.

32) W art. 63:

- a) dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie ust. 1,
- b) w pkt 1 po wyrazie „radcowskich” dodaje się wyrazy: „opłat związanych z postępowaniem w sprawie wpisu na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich”,
- c) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Płacenie składek członkowskich jest obowiązkiem radców prawnych i aplikantów radcowskich. Nie opłacone w terminie składki członkowskie oraz opłaty związane z postępowaniem w sprawie wpisu na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji”.

33) W art. 65:

- a) w ust. 1 pkt 3 wyrazy „1 roku” zastępuje się wyrazami „5 lat”,
- b) dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5. Kara pieniężna nie niższa od połowy przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce społecznej za ubiegły rok opublikowanego w Monitorze Polskim, nie wyższa od trzykrotnej wysokości tego wynagrodzenia”.

34) W art. 70 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat, a w przypadkach określonych w art. 11 ust. 2—3 lata”.

35) Art. 74 otrzymuje brzmienie:

„Art. 74. Zasady i tryb postępowania dyscyplinarnego określa Krajowa Rada Radców Prawnych”.

36) Art. 75 skreśla się.

37) Art. 78—83 skreśla się.

Art. 2 W kodeksie postępowania cywilnego wprowadza się następujące zmiany:

1) W art. 87 w § 1 po wyrazie „advokat” dodaje się wyrazy „radca prawny”,

2) W art. 94 w § 2 po wyrazie „advokat” dodaje się wyrazy „radca prawny”.

3) W art. 98:

a) w § 2 po wyrazie „advokatem” dodaje się wyrazy „lub radcą prawnym”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez advokata lub radcę prawnego zalicza się wynagrodzenia i wydatki jednego advokata lub radcy prawnego, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawienia strony. Wynagrodzenie radcy prawnego ustala się według przepisów o wynagrodzeniu advokata”.

4) Art. 99 skreśla się.

Art. 3. W kodeksie postępowania karnego w art. 7 w § 1 dodaje się zdanie w brzmieniu:

„Pełnomocnikiem może być także radca prawny”.

Art. 4. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy o radcach prawnych w zakresie, w jakim nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych.

Art. 5. minister sprawiedliwości ogłosi w Dzienniku Ustaw jednolity tekst ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych z uwzględnieniem zmian wynikających z niniejszej ustawy oraz z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu, z zastosowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, artykułów, ustępów, punktów oraz porządku alfabetycznego liter.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem

UZASADNIENIE

I.

Zachodzące w kraju zasadnicze zmiany stosunków polityczno-społecznych oraz dokonane i planowane przekształcenia stosunków gospodarczych, w tym własnościowych wymagają zmiany uregulowań prawnych dot. radców prawnych.

Program gospodarczy Rządu przedstawiony przez wicepremiera Leszka Balcerowicza przewiduje prywatyzację części mienia państwowego i inne przekształcenia własnościowe w sektorze państwowym oraz rozszerzenie udziału w gospodarce narodowej nieuspołeczniczonych oraz zagranicznych podmiotów gospodarczych działających w różnych formach prawnych. Wyrazem realizacji tego programu jest skierowanie do Sejmu rządowego projektu ustawy o prywatyzacji.

Odejście od monopolu jednej partii politycznej, uchwalenie prawa o stowarzyszeniach zgodnego z konstytucyjną zasadą wolności zrzeszenia się umożliwiło tworzenie licznych stowarzyszeń, fundacji oraz partii politycznych. Projektowane zmiany w ustawodawstwie in fine proces ten pogłębią.

Należy więc przewidywać, że w niedługim czasie zostanie znacznie ograniczony sektor gospodarki uspołecznionej, do obsługi którego powołany został w 1961 r. uchwałą nr 533 Rady Ministrów, a następnie ustawą z dnia 6 lipca 1982 r. zawód radcy prawnego, a podział podmiotów gospodarczych na uspołecznione i nieuspołecznione nie utrzyma się.

Wzrośnie liczba działających w różnych formach podmiotów gospodarczych nieuspołeczniczonych oraz jednostek z udziałem kapitału zagranicznego.

Radcowie prawni zarówno z racji dotychczasowej praktyki zawodowej jak i teoretycznego przygotowania do zawodu obejmującego prawo cywilne, prawo handlowe, wekslowe i czekowe, prawo pracy oraz administracyjne przygotowani są do obsługi prawnej wszystkich podmiotów gospodarczych, a także takich jednostek organizacyjnych jak stowarzyszeń, fundacji, partii politycznych i związków zawodowych tym bardziej, że z reguły jednostki te prowadzą także działalność gospodarczą.

Stworzenie możliwości korzystania z fachowej pomocy prawnej wszystkim podmiotom życia gospodarczego i społecznego, wymaga rozszerzenia podmiotowego i przedmiotowego zakresu pomocy prawnej świadczonej przez radców prawnych.

Gwarantem fachowości oraz wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki winien być niezależny, silny i sprawny samorząd radcowski.

Zmiany społeczno-polityczne zmierzające w kierunku upodmiotowienia społeczeństwa wymagają zapewnienia samorządowi radców prawnych pełnej niezależności oraz stworzenia możliwości wykonywania zawodu radcy prawnego w różnorodnych, równoprawnych formach.

Tym celom ma służyć nowelizacja ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych.

II.

1) Zmiany art. 1 i 2 w zasadzie redakcyjne zmierzają do uspołecznienia tekstu całej ustawy. Stworzenie możliwości wykonywania zawodu radcy prawnego w indywidualnej kancelarii, spółce i spółdzielni sytuują go w grupie zawodów wolnych. Nowelizacja art. 2 zmierza do zrezygnowania z roli radcy prawnego jako stróża porządku prawnego, natomiast konkretyzuje cele pomocy prawnej świadczonej przez radcę prawnego na rzecz obsługiwanego podmiotu.

Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. prawo o adwokaturze czynności zawodowe adwokata określa pojęciem „pomocy prawnej”, natomiast ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych czynności zawodowe radcy prawnego pojęciem „obsługa prawna”. Są to faktycznie te same czynności, różnica polega do tychczas głównie na tym, że świadczone są na rzecz innych podmiotów. Znalazło to swój wyraz w pierwszej prawnej definicji obydwu pojęć zamieszczonej w art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej.

Ponieważ zakres czynności zawodowych radcy prawnego określony w art. 7 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w brzmieniu projektu jest zgodny z zakresem pomocy prawnej (obsługi prawnej) określonym w art. 24

ust. 1 ustawy o działalności gospodarczej zdecydowano w projekcie dla określenia czynności zawodowych radcy prawnego przyjęć pojęcie „pomocy prawnej”.

2) Art. 3 Tytuł zawodowy „radcy prawnego” powinien podlegać ochronie prawnej przed używaniem go przez osoby nieuprawnione. Art. 3 ust. 3 ustawy w brzmieniu projektu powinien znaleźć konkretyzację w przepisach prawa o wykroczeniach. Ponieważ zawód radcy prawnego z uwagi na krąg podmiotów uprawnionych do korzystania z pomocy prawnej oraz form jego wykonywania zbliża się coraz bardziej do zawodu adwokata należy zakres tajemnicy zawodowej radcy prawnego uregulować analogicznie jak w prawie o adwokaturze.

3) Zmiany w art. 4. Projekt rozszerza krąg podmiotów uprawnionych do korzystania z pomocy prawnej radcy prawnego o podmioty gospodarcze dotychczas nie ujęte w art. 4 ustawy; fundacje, organy samorządów oraz osoby fizyczne.

Rozszerzenie możliwości świadczenia pomocy prawnej przez radców prawnych dla wszelkich podmiotów gospodarczych, w tym także osób fizycznych będących podmiotami gospodarczymi w rozumieniu przepisów ustawy o działalności gospodarczej w zakresie prowadzonej przez nie działalności gospodarczej stanowi uspołnienie przepisów obydwu ustaw, ustawy o radcach prawnych oraz art. 24 ustawy o działalności gospodarczej. Organ samorządów terytorialnych, pracowniczych i zawodowych oraz fundacje nie prowadzące działalności gospodarczej będą potrzebowały fachowej pomocy prawnej, do świadczenia której są w pełni przygotowani radcowie prawni. Uwzględnienie w art. 4 ustawy o radcach prawnych także osób fizycznych nie będących podmiotami gospodarczymi uzasadnione jest tym, że osoby fizyczne zmuszone są do prowadzenia spraw sądowych mających związek z zamierzoną lub prowadzoną działalnością gospodarczą.

Są to czynności założycielskie zmierzające do utworzenia podmiotu gospodarczego, czynności związane z obrotem papierami wartościowymi, a także prowadzenie cywilnych spraw z zakresu prawa spadkowego, spółdzielczego, rodzinno-opiekuńczego czy nawet spraw karnych.

Do świadczenia pomocy prawnej w tym zakresie radcowie prawni są w pełni przygotowani. Nie znajduje natomiast zrozumienia

w odbiorze społecznym fakt odsyłania przez radcę prawnego po pomoc prawną do adwokata osób fizycznych zamierzających założyć spółkę, spółdzielnię lub fundację, a także odmowa zastępstwa procesowego w sprawach cywilnych lub karnych związanych z prowadzoną lub zamierzoną działalnością gospodarczą.

Odrębnym problemem społecznym jest niedostatek fachowej pomocy prawnej dla osób fizycznych z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz prawa spółdzielczego i lokalowego. Obecnie w dużej mierze wykonują ją społecznie radcowie prawni w zakładach pracy i organizacjach społecznych. Stworzenie więc możliwości świadczenia tej pomocy profesjonalnie przez radców prawnych byłoby wyjściem naprzeciw oczekiwaniom społecznym, które będą rosły wraz ze wzrostem bezrobocia i nawarstwianiem się problemów mieszkaniowych.

4) Projekt nowelizacji ust. 8 ustawy dopuszcza wszelkie formy wykonywania zawodu radcy prawnego tj. w ramach stosunku pracy, w oparciu o umowę prawa cywilnego (umowę zlecenia lub umowę o dzieło), w indywidualnej kancelarii, w spółce lub spółdzielni, w której radcowie prawni są współnikami lub członkami. Różnorodność form wykonywania zawodu radcy prawnego powinna ułatwić podmiotom gospodarczym wybór najdogodniejszego sposobu korzystania z pomocy prawnej.

Możliwość wykonywania zawodu radcy prawnego w indywidualnej kancelarii oraz w spółce lub spółdzielni została stworzona już w przepisach znowelizowanego art. 24 ustawy o działalności gospodarczej. Przepisy art. 8 w brzmieniu projektu uspołniają przepisy obu ustaw wprowadzając jednocześnie obowiązek informowania właściwej rady okręgowej izby radców prawnych przez radcę prawnego, w jakiej formie wykonuje zawód, o nazwie i adresie indywidualnej kancelarii, spółki lub spółdzielni, a także o nawiązaniu i rozwiązaniu stosunku pracy.

5) Zmiany w art. 12.

Obecnie przedstawiciele wszystkich zawodów prawniczych biorących udział w rozprawach sądowych występują w togach z wyjątkiem radców prawnych.

Powaga sali sąowej wymaga, aby zawód radcy prawnego został zrównany pod tym względem z pozostałymi zawodami prawniczymi.

6) Projekt nowelizacji art. 15 wprowadza obowiązek wyłączenia się radcy prawnego ze sporu w sytuacjach, w których istnieje etyczny obowiązek wyłączenia się, które jednak nie zostały uwzględnione przez ustawodawcę w dotychczasowym brzmieniu art. 15.

7) Rozszerzenie form wykonywania zawodu radcy prawnego (art. 8) spowodowało konieczność szczegółowych uregulowań dot. pełnomocnictwa — zmiany w art. 20 i 21 ustawy.

8) Zmiany w art. 22 podyktowane zostały tym, że w większości zakładowych systemów wynagradzania nie występuje stanowisko głównego specjalisty, natomiast coraz częściej spotykane jest zjawisko wynagradzania radców prawnych znacznie poniżej poziomu podyktowanego ich kwalifikacjami i zakresem wykonywanych obowiązków. Stąd proponuje się przyrównania — w zakresie wynagradzania — stanowiska radcy prawnego do stanowiska głównego księgowego.

Prawo do dodatkowego wynagradzania radcy prawnego z tytułu zastępstwa procesowego zasądzonego w wyroku sądowym powinno przysługiwać radcy prawnemu niezależnie od treści zakładowego porozumienia płacowego.

Prawo do dodatkowej powierzchni mieszkaniowej uzasadnione jest charakterem pracy radcy prawnego.

9) Zmiany w art. 25.

Samorząd radców prawnych uważa, że prawidłową drogą do zawodu radcy prawnego jest odbycie aplikacji radcowskiej i zdanie egzaminu radcowskiego.

Gwarantuje to należyte przygotowanie do zawodu, zapoznanie się z jego ustrojem oraz zasadami etyki zawodowej.

Swobodne przejście do zawodu radcy prawnego przedstawiciele innych zawodów prawniczych winno być zagwarantowane dla osób, które ukończyły właściwą aplikację zakończoną egzaminem oraz posiadają co najmniej 3-letnią praktykę zawodową. Osoby, które zdobyły uprawnienia do wykonywania zawodu prawniczego inną drogą powinny być poddane egzaminowi uzupełniającemu w celu sprawdzenia ich przygotowania do zawodu radcy prawnego. Wpis na listę radców prawnych adwokatów przewidziany został w projekcie na zasadach wzajemności — zgodnie z projektem zmian ustawy prawo o adwoka-

turze opracowanym przez Naczelną Radę Adwokacką.

10) Zmiany ustawy zaproponowane w art. 1 pkt 14 i 15 zmierzają do zrównania statusu radców prawnych organów administracji państwowej z pozostałymi radcami.

Kilkakrotne badania stanu obsługi prawnej organów administracji państwowej przeprowadzone przez samorząd radcowski w latach 1983—1989 wykazały znaczne braki w obsłudze prawnej organów administracji, szczególnie w gminach.

W badaniach ankietowych radcowie wskazując na przyczyny tego zjawiska podnosili między innymi odmienne potraktowanie ich przez ustawodawcę nie rekompensowane wysokością zarobków.

Powołanie organów samorządu terytorialnego zwiększy zapotrzebowanie na fachową pomoc radców prawnych. Status radców prawnych organów administracji państwowej i organów samorządu terytorialnego wymaga więc właściwego uregulowania.

11) Zmiany w art. 31¹, 33, 47 i 74.

Samorząd radców prawnych powinien być w pełni niezależny w wykonywaniu swych zadań, podlegać tylko przepisom prawa. Uprawnienia organów władzy państwowej względem samorządu radców prawnych należy więc organicznie do prawa ministra sprawiedliwości zwracania się do Sądu Najwyższego o uchylenie uchwał organów samorządu sprzecznych z prawem w ciągu 6-miesięcy od dnia powzięcia wiadomości o podjętej uchwale.

Organom samorządowym należy też przyznać wyłączne prawo decydowania o stanie osobowym zawodu radcy prawnego oraz ustalania zasad i trybu postępowania dyscyplinarnego.

Samorządowi radców prawnych dopiero od 1 października 1989 r. przyznane zostało prawo dokonywania wpisów na listę radców prawnych, wpisów na listę aplikantów radcowskich oraz prowadzenie aplikacji radcowskiej.

12) Pozostałe zmiany dot. organizacji samorządu radców prawnych oraz kompetencji jego organów (art. art. 41, 51, 52, 56, 57, 60, 63, 65, 70 i 74) uzasadnione są następującymi względami:

— koniecznością usprawnienia działalności samorządu,

— wzbogacenia katalogu kar dyscyplinarnych o karę pieniężną umożliwi stosowanie jej jako kary pośredniej w sytuacjach gdy kara upomnienia lub nagany byłaby zbyt łagodna, natomiast kary zawieszenia lub pozbawienia prawa do wykonywania zawodu zbyt ostre.

Analogiczne motywy podyktowały przedłużenie możliwości dyscyplinarnego zawieszenia prawa do wykonywania zawodu.

— dotychczasowe przepisy zawierały lukę w zakresie regulacji dot. przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego (art. 70 regulował jedynie kwestie związane z przedawnieniem ścigania), którą proponuje się wypełnić przepisami analogicznymi do uregulowań w ustawie prawo o adwokaturze.

— upoważnienie Krajowej Rady Radców Prawnych w miejsce Krajowego Zjazdu do uchwalania wysokości składki członkowskiej oraz zasad jej podziału uzasadnione jest względami organizacyjnymi w warunkach inflacji.

— wprowadzenie obowiązku płacenia na rzecz samorządu opłat związanych z wpisem na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich związane jest z koniecznością pokrycia kosztów tego postępowania ponoszonych przez samorząd.

13) Art. 78—83 mające charakter przepisów przejściowych powinny ulec uchyleniu.

14) Nowelizacja przepisów kodeksu postępowania cywilnego oraz kodeksu postępowania karnego w zakresie pełnomocnictwa jest konsekwencją zmian proponowanych w art. 4 ustawy o radcach prawnych.

15) Pozostałe proponowane zmiany mają charakter redakcyjny, zmierzają do uzyskania wewnętrznej spójności sprawy.

Nowelizacja ustawy o radcach prawnych nie pociągnie za sobą kosztów Skarbu Państwa.